PROGRAMACIÓN DOCENTE DE IMPROVISACIÓN E ACOMPAÑAMENTO III-IV
CONSERVATORIO SUPERIOR DE MÚSICA DE A CORUÑA
TÍTULO SUPERIOR DE MÚSICA (ENSINANZAS REGULADAS POLO DECRETO 163/2015, do 29 de outubro)

1. IDENTIFICACIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN										
DISCIPLINA IMPROVISACIÓN E ACOMPAÑAMENTO I-IV										
ESPECIALIDADE:	INTERPRETACIÓN								ITINERARIOS:	ACORDEÓN
CARÁCTER:	OBRIGATORIA								TIPO DE CLASE:	COLECTIVA
DEPARTAMENTO:	IMPROVISACIÓN E ACOMPAÑAMENTO								XEFE DE DPTO.:	MATILDE RUBIO MUR
CURSOS	1º curso		2º curso		3º curso		4º curso		COORDINADOR/A DA DISCIPLINA:	A DETERMINAR
CUADRIMESTRES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Horas de clase semanais:	1 h.
ECTS/CUAD.					1,5	1,5			Observacións:	-
DOCENTES:	NOME E APELIDOS								CORREO	TITORÍA
	A DETERMINAR									

2. DESCRITOR E COMPETENCIAS	
DESCRITOR: Desenvolvemento de capacidades que permitan a práctica da improvisación nun instrumento polifónico a través do coñecemento dos elementos e procedementos construtivos. Principios básicos do acompañamento nos diferentes estilos e en diferentes formacións instrumentais. Práctica do baixo cifrado.	
COÑECEMENTOS PREVIOS: Todos os coñecementos harmónicos e de análise anteriores.	
RELACIÓN CON OUTRAS DISCIPLINAS (OPCIONAL) Ainda que, en principio, a improvisación musical significa facer un traballo, paxase..etc; sen telo planificado con antelación, é imposible facer una improvisación de certo nivel sen antes estudar as ferramentas necesarias para a súa realización exitosa. Estas ferramentas atópanse no coñecemento destas tres disciplinas: harmonía, composición e análise, desenvolvidas de xeito práctico no piano.	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS:	T1 T3 T7 T15
COMPETENCIAS XERAIS:	X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS:	EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI8 EI9
Ver a lista e descrición de competencias no Decreto 163/2015, do 29 de outubro, Anexo II	

3. OBXECTIVOS	
DESCRICIÓN	COMPETENCIAS RELACIONADAS
Potenciar a creatividade a partir do coñecemento e a práctica de técnicas improvisatorias a solo ou en conxunto.	T1 T3 T15 X2 X7X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI8 EI9
Adestrar a lectura, a memoria e a interpretación comprensiva a través da análise de cada un dos elementos que integran as obras musicais de diferentes estilos.	T1 T3 T15 X2 X7 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI9
Realizar a análise harmónica ao teclado de obras para piano, reducindo a textura polifónica ao seu esquema básico.	T1 T3 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI5 EI7 EI9
Improvisar melodías, acompañamentos ou pezas ya sea libremente ou seguindo pautas establecidas previamente.	T1 T3 X2 X7 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI9
Memorizar e desenvolver estruturas hármónicas extraídas de obras do repertorio clásico de diferentes estilos.	T1 T3 X2 X21 X22 X23 EI2 EI4 EI5 EI7
Desenvolver a capacidade de análise en canto a estruturas harmónicas e formais se refire e comprender a importancia e posibles aplicacións prácticas no seu desenvolvemento musical.	T1 T3 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI9
Desenvolver o pensamento consciente mentres se está tocando.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI9
Demostrar o reflexos necesarios para resolver no momento as posibles eventualidades que poidan xurdir durante a interpretación.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI9
Valorar a improvisación como unha práctica que desenvolve a creatividade e a imaxinación musical.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI9
Aprender a usar recursos tecnológicos para axudar a desenvolver a improvisación en grupo.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 Ei3 Ei4 EI5 Ei7 Ei9 Ei9

4. CONTIDOS		
TEMAS	DESCRITOR DE SUBTEMAS	SESIÓNS
1. Estructuras harmónicas, patróns. Creación Melódica.	1.1. Clasificación dos acordes tríadas e cuatríadas. Enlaces de acordes. Inversións. 1.2. Patróns rítmicos. 1.2.1. Tonalidades maiores e menores. Círculo de quintas. Graos I-II-III-IV-V-V^7-VI-VII-V do V. 1.3. Estructuras harmónicas de catro compases. 1.4. Acorde de sexta e cuarta cadencial. Acordes de sétima dominante. Enlace harmónico. 1.5. Dominantes secundarias. 1.6. Procesos cadenciais: Cadencias e semicadencias. 1.7. Estruturas harmónicas de oito compases. 1.8 Creación melódica en base as harmonías traballadas.	4
2. Motivos, semifrases, frases. Contrastes rítmico-melódico-harmónico.	2.1. Motivos, semifrase, frases. 2.2. Frases de oito compases. Pregunta-resposta. 2.3. Construcción do motivo con notas reais. 2.3.1. Con un acorde e con máis de un acorde. 2.4. Construcción de motivos introducindo notas de paso e floreos. 2.5. Desenrolo de motivos e adaptación ás diferentes estructuras harmónicas por enlace e/ou transporte. 2.6. Creación e desenvolvemento de motivos cun acorde. 2.7. Creación melódica en base as harmonías traballadas 2.8. Melodía exe. Tipos de floreos, apoiaturas e notas de paso. 2.9. A semifrase contrastante: Contraste rítmico, melódico e harmónico.	4
3. Cifrados	3.1. Cifrado harmónico e americano.	2
4. Reducción harmónica.	4.1. Reducción harmónica. 4.2. Progresións.	2
5. Melodía acompañada. Improvisación melódica y harmónica.	5.1. Estruturas harmónicas: Os acordes invertidos. Desenvolvemento por inversión. Enlaces. Patróns rítmicos. 5.2. Tonalidades maiores e menores. Círculo de quintas. Graos I-II-III-IV-V-V7-VI-VII-V do V. Sexta y cuarta cadencial. Acordes de sétima. 5.3. Variacións rítmicas, melódicas e na textura. 5.4. Pedal de tónica e de dominante. 5.5. Sétima de dominante. Inversións. 5.6. Acompañamento de melodías clásicas e/o populares, tendo en conta os contidos anteriormente traballados. 5.7. Improvisación imitativa e libre en base aos contidos traballados.	2
6. Repaso dos contidos tratados	6.1 Repaso, afianzamento e cuestións que poidan xurdir sobre os contidos traballados.	2
TOTAL SESIÓNS:		16

5. METODOLOXÍA, ACTIVIDADES E TEMPORALIZACIÓN		
ACTIVIDADE E DESCRICIÓN	CUALIDADE	TEMPORALIZACIÓN
Práctica de aula: Traballo pormenorizado dos temas en clases colectivas. As clases terán unha compoñente principal de práctica ao teclado ou no acordeón. Planificaránse as actividades de forma que se fomente a participación simultánea do grupo de alumnos, impulsando así o traballo colaborativo na aula.	Presencial	Permanente durante o cuadrimestre
Práctica individual: Adestramento persoal do alumno de todas as ferramentas e técnicas da práctica harmónica e improvisatoria ao teclado traballadas na aula. Comprenderá 1) Análise do material musical sobre o que se traballa nas clases 2) Preparación e adestramento dos recursos cognitivos técnicos e interpretativas necesarios para a práctica harmónica, repentización e improvisación.	Non presencial	Permanente durante o cuadrimestre

6. AVALIACIÓN			
A avaliación é continua e o alumno/a disporá de dúas convocatorias por cuadrimestre, ordinaria e extraordinaria. No caso de perda da avaliación continua o alumno/a deberá acollerse ao disposto no apartado de avaliación alternativa da programación docente.			
FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	COMPETENCIAS AVALIADAS	PONDERACIÓN
6.1. CONVOCATORIA ORDINARIA			
6.1.1 AVALIACIÓN ORDINARIA (CON AVALIACIÓN CONTINUA)			
Traballo na aula	Amosar na aula unha capacidade de aprendizaxe progresiva como resultado da optimización do rendemento da práctica individual.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X23 EI3 EI4 EI5 EI8 EI9	50%
Traballos complementarios	Seguimento do traballo individual fora da aula. Estruturas e patróns en diferentes tonalidades, análise formal, melódico, rítmico e harmónico de pezas ou fragmentos concretos aportados polo profesor.	T1 T3 T15 X8 X21 X22 X23 EI2 EI4 EI5 EI7	50%

6.1.2. AVALIACIÓN ORDINARIA (ADIANTO DE CONVOCATORIA-EXAME DECEMBRO)			
1. Desenvolvemento dunha estrutura harmónica.	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente.	T1 T3 T15 X8 X22 EI7 EI9	25%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a unha melodía dada.	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna.	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI 4 EI5 EI7	25%
3. Improvisar unha frase sobre un motivo dado.	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI4 EI5 EI7	25%
4. Análise formal, melódico rítmico e harmónico de pezas ou fragmentos concretos de diferentes estilos aportados polo profesor e posterior improvisación sobre eles.	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas ou fragmentos. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI8 EI9	25%
6.1.3. AVALIACIÓN ALTERNATIVA (PERDA AVALIACIÓN CONTINUA, máis de 4 faltas)			
1. Desenvolvemento dunha estrutura harmónica.	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente.	T1 T3 T15 X8 X22 EI7 EI9	25%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a unha melodía dada.	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna.	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI 4 EI5 EI7	25%
3. Improvisar unha frase sobre un motivo dado.	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI4 EI5 EI7	25%
4. Análise formal, melódico rítmico e harmónico de pezas ou fragmantos concretos de diferentes estilos aportados polo profesor e posterior improvisación sobre eles.	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas ou fragmentos. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI8 EI9	25%
6.2. CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA			
1. Desenvolvemento dunha estrutura harmónica.	Aplicar os coñecementos harmónicos e pianísticos adecuadamente.	T1 T3 T15 X8 X22 EI7 EI9	25%
2. Harmonizar e improvisar un acompañamento a unha melodía dada.	Amosar os coñecementos harmónicos, melódicos e pianísticos, así como a escoita interna.	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI 4 EI5 EI7	25%
3. Improvisar unha frase sobre un motivo dado.	Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T15 X2 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI4 EI5 EI7	25%
4. Análise formal, melódico rítmico e harmónico de pezas ou fragmantos concretos de diferentes estilos aportados polo profesor e posterior improvisación sobre eles.	Amosar autonomía e solvencia na lectura e análise de pezas ou fragmentos. Amosar coñecemento dos elementos e procedementos construtivos para a improvisación.	T1 T3 T7 T15 X2 X7 X8 X17 X21 X22 X23 EI2 EI3 EI4 EI5 EI7 EI8 EI9	25%

PROCEDEMENTO PARA A MATRÍCULA DE HONRA: A matrícula de honra poderá ser outorgada aos estudantes que obteñan unha cualificación igual ou superior a 9,0. O seu número non poderá exceder do 20 % dos estudantes matriculados na materia no correspondente cuadrimestre, agás que o número de estudantes matriculados sexa inferior a 20, nese caso poderá concederse unha soa matrícula de honra. No caso de que varios alumnos atópense nesta circunstancia, poderán realizar unha proba específica sobre as dificultades do curso, obtendo matrícula de honra o alumno que obteña a cualificación maior na mesma.

7. ALUMNADO CON NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIAIS	
DESCRICIÓN	CRITERIOS E PAUTAS
Como medida ordinaria de atención á diversidade, o profesorado pode adaptar os materiais empregados para traballar os contidos dentro da aula e mesmo a secuenciación de contidos, acelerándoa ou ralentizándoa puntualmente para adaptala ó ritmo de aprendizaxe do alumnado. Considérase medida ordinaria posto que a fin de curso se terían impartido todos os contidos contemplados dentro do tempo contemplado na programación. Por outra banda, e como medida extraordinaria, poderían adaptarse os contidos, previo informe do equipo de orientación específico da consellería, respectando sempre o esencial dos obxectivos fixados para cada curso.	No caso do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo e para garantir os devanditos principios de igualdade de oportunidades, de non discriminación e de compensación de desvantaxes, as probas de avaliación ás que este alumnado se presente ó longo do curso serán adaptadas en tempo e forma, sempre e cando esta necesidade estea recoñecida oficialmente e seguindo as especificacións marcadas polo equipo de orientación específico da consellería en cada caso.

8. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E DOCUMENTOS

- Aebersold Jazz, J. (1967/1994) *Como improvisar y tocar Jazz (6ª ed.).* Spanish Edition.
- Ansins Arbó, Miguel (2004) *Teoría y práctica del bajo cifrado, en su realización al piano*. Madrid: Real Musical.
- Bach, J. S. por García Vázquez, J.R. (2010) *22 pequeños preludios. Análisis y metodología de trabajo*. Madrid: Enclave Creativa.
- Bach, J. S. por García Vázquez, J. R. (2008) *15 invenciones a dos voces. Análisis y metodología de trabajo*. Madrid: Enclave Creativa.
- Bernaud, A. y Desportes, I (2003) *Manual práctico para el reconocimiento de los estilos desde Bach a Ravel*. Madrid: Real Musical
- Cortada, M. L. (2003) *Teoría y práctica del bajo contínuo. Barcelona*: DINSIC Publicaciones Musicals, S.L.
- Coker, J. (1964) *Improvisando en Jazz.* Buenos Aires: EDITORIAL VICTOR LERU.
- Ferrer, Ferran (2001) *Acompaña y disfruta*. Valencia: Impromptu Editores, S. L..
- Lorenzo de Reizábal, A., Olabarrieta Zaro, J. (2010) *Improvisación: De la teoría a la práctica*. Barcelona: Editorial Boileau.
- Levine, M. (2003). *EL libro del Jazz Piano*. EEUU: Sher Music Co.
- Molina, E. (1990). *Improvisación al piano. Volúmen 1. Ejercicios fundamentales*. Madrid: Real Musical (reeditado por Enclave Creativa).
- Molina, E. (1994). *Improvisación al piano. Voúmen 2. Desarrollo de estruturas armónicas.* Madrid: Real Musical. (reeditado por Enclave Creativa).
- Molina, E. (1994). *Improvisación al piano. Volúmen 3. Estruturas melódicas*. Madrid: Real Musical. (reeditado por Enclave Creativa).
- Molina, E.; Molina C.(2006) Burgmüller. 25 estudios fáciles para piano. Op 100. Análisis y metodologia de trabajo. Madrid: Enclave Creativa.
- Molina, E.; Cisneros, J.: Doña, I.; Rodriguez, J.(2007). Improvisación y acompañamiento. Volúmen 1. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L.
- Molina, E.; Cisneros, J.: Doña, I.; Rodriguez, J.(2007). Improvisación y acompañamiento. Volúmen 2. Madrid: Enclave Creativa Ediciones S.L.
- Oltra, M. (2003). *Ejercicios de acompañamiento*. Barcelona. Ed. Boileau.
- Real Book I-II.
- Toch, E. (2001). *La melodia*. Barcelona: Idea Books.
- Toch, E.(2001). *Elementos constitutivos de la música.* Barcelona: Idea Books.

9. OBSERVACIÓNS

O tipo de contidos desta materia fai imposible na maioría dos casos a organización deles en sesións illadas e perfectamente delimitadas. A materia, eminentemente práctica, é de carácter tanto acumulativo como continuado e depende en gran medida da particularidade de cada alumno, pois hai grandes diferenzas en canto a velocidade de aprendizaxe e asimilación dos contidos. **Unha vez estudados éstos repítense unha e outra vez ao longo de todo o cuadrimestre, non quedando relegados só á sesión onde se introduciu.**
O repertorio por curso incluirá as pezas ou fragmentos de diferentes estilos necesarios para traballar os contenidos propostos.
Dado que o numero de semanas non coincide co número de sesións adaptarase cada curso segundo número e colocación dos festivos e as diversas actividades do centro modificando se fora necesario no propio curso o número de sesión asignadas a cada tema.